

A j e l ö l t k ó d s z á m a :

Državni izpitni center

P 0 9 2 A 1 0 3 1 2

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2009. augusztus 24., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy darab üres lap a vázlatkészítéshez.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassa vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza! Összesen 30 pont érhető el A dolgozat terjedelme 300–600 szó.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

Irányított szövegalkotás	Kevésbé irányított szövegalkotás

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon! Ha rosszul fogalmazott, a leírtat húzza át, majd írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot nulla (0) ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

ÜRES OLDAL

A) Irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső Édes Anna című regényének részlete alapján

– Álljon föl, Édes Anna! Megértette a vádat?

Emelt hangon beszélt hozzá, mint azokhoz, akik süketek, vagy nem állnak a mi értelmi színvonalunkon.

– Magát az ügyész úr azzal vádolja, hogy meggyilkolta gazdáit. Bűnösnek érzi magát?

– Bűnösnek érzem – felelte Anna. (...)

– Hát akkor – folytatta az elnök már elbeszélő hangon – mondja el szépen, hogy történt. De részletesen. (...) No, kezdje!

Az ügyvéd integetett védencének, hogy kezdje. De annak a torkán egyetlen hang se akart fölszakadni. Erre az elnök segítségére sietett:

– Szóval, ugye, maga a cselédjük volt, már tíz hónapja szolgált Vízyéknél. Kezdjük talán ott, hogy maguknál 1920. május 20-án vendégség volt... (...) – Tehát – kezdte, próbáljon csak visszaemlékezni. Miért vette magához a kést? Mit érzett akkor?

Anna hallgatott. Az elnök tolmácsolta érzését, a kifejezhetetlen érzést, mintegy lefordítva értelmes, emberi nyelvre.

– Azt érezte, hogy haragszik rájuk, agyát hirtelenül elborította a vér, nem bírta uralkodni magán, eszébe jutott talán, hogy egyszer asszonya megszidta, bosszút akart állni. De miért?

(...) Végre eldadogta, hogy történt. Nem is annyira a saját szavaival, mint inkább azokkal a szavakkal, melyeket a rendőrtisztviselőtől meg a vizsgálóbírótól hallott, eléggé folyamatosan adta elő a gyilkosság lefolyását. (...) A vádlott kihallgatása befejeződött. Következtek a terhelő tanúk.

– Moviszter Miklós. Dr. Moviszter, orvos. (...)

– Jelen – mondta, meghajolva az elnök felé. (...)

– Ön, doktor úr – kérdezte az elnök –, szintén fönntartja a vizsgálóbíró előtt tett vallomását?

(...) Teljes egészében fönntartom vallomásomat. Csak azt tudnám ismételni, amit már elmondtam. (...) – Ridegen bántak vele – jelentette ki Moviszter, erősebb hangon. – Ez volt mindig az érzésem. Szeretet nélkül bántak vele. Szívtelenül. (...) – Az az érzésem – ismételte makacsul –, az az érzésem, hogy nem bántak vele emberien. Nem úgy bántak vele, mint egy emberrel, hanem mint egy géppel. Gépet csináltak belőle – és itt kitört, majdnem kiabált. – Embertelenül bántak vele. Cudarul bántak vele.

Szemponatok:

- Ismertesse a szövegrészlet témáját, valamint a cselekmény helyszínét és idejét!
- Mutassa be a női szereplő viselkedését! Vizsgálja meg a két férfi szereplő vélekedését a gyilkosság okáról! Fejtse ki, van-e közös pontja a két okfejtésnek!
- Értelmezze a *nem csak fegyverrel gyilkolhatunk* gondolatot! Fogalmazza meg, Ön szerint hogyan fogadják az emberek a börtönből szabadultakat!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

B) Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Szakonyi Károly Az öregember című novellájának részlete alapján

Megmutatta a könyveit, hogy higgyem el, amit mond. – Ez már a második évem – magyarázta. – Négyéves a technikum. Hatvankét éves vagyok. Hála istennek, bírom erővel. A fejem is jól fog. Fiatal koromban szerettem volna tanulni, de nem volt rá módunk. Pedig igen jó eszű gyerekek voltam. Az esperes úr rábeszélte az apámat, hogy hadd járjam ki legalább a hat osztályt. Tiszta kitűnő bizonyítványt kaptam, de azért csak paraszt lettem, végigkínlódtam az évtizedeket, s lám, most öreg fejjel megint iskolába járok. Amikor a tsz-ben* szóltam, hogy én is jelentkezem, nevettek. Minek az nekem?! Erre megkérdeztem tőlük, hogy tán' az öregember már nem tanulhat? Micsoda dolog az? – Hát tanulni éppen tanulhat – mondta az elnök –, de minek? – Az már az én dolgom! Három, nálam fiatalabb tsz-taggal kezdtük el a tanulást, de kettő már lemaradt. Hiábavaló vesződségnek tartják. Hát én nem tartom annak.

Jóízűen beszélt, frissen, nem látszott rajta a kor. (...)

– Nézze – mondta az öregember –, én nem kocsmázom, nem duhajkodom. Legénykoromban nem vettem meg a jó mulatságot, de soha nem részegedtem le állati módra. Mások kártyáznak, pálinkáznak, nekem ez a szórakozásom...

Felemelte az egyik könyvet, a borítólapon gyűrődött csücskét simogatta.

– Sok szép dolog van ezekben a könyvekben. A vegytan kicsit nehezen megy, de ha az ember odafigyel, az sem olyan ördögös. Minden tudományt meg lehet érteni, ha van hozzá türelmünk. Hatvankét éves vagyok, de igen sok örömet találok a tanulásban. Ezt elhiheti. Nem akarok ebből már semmi különös hasznot. El sem kellene végeznem, magam vállaltam. Minek nekem a diploma? Nem gondolok az érvényesülésre. Paraszt voltam én mindig, műveltem a földet, neveltem az állatokat, jó lesz hátralevő időmre is ez a sors. De, tudja, jobban ízlik nekem a tanulás minden másnál. Kérdezték is a társaim – mert az állattenyésztési brigádban dolgozom –, hogy mire való ez az iskola? Én aztán megmagyaráztam. Ahogy kinyitom a könyvet az év elején, s ahogy haladok benne, hát olyan az, mint amikor a világtalan látni kezd valami csodától, vagy a siket hallani. Az ember ráeszmél, hogy mi hogyan van, mitől s miből.

tsz-ben*: termelőszövetkezetben

Szemponatok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és elbeszélésmódját! Mutassa be a főszereplőt, fogalmazza meg, hogyan fogadták döntését! Vizsgálja meg a tanulás melletti két érvét, majd fejtse ki, hogy Ön egyetért-e vele! Mit gondol: vajon a mai fiatalok többségének a tudás vagy a diplomaszerzés-e a célja? Fejtse ki erről véleményét!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

ÜRES OLDAL